

درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم وصنعت مجموعه سی

۲۰ نیشان ۳۳۸

نومرو : ۲۵

ایکینجی سنه : اوچنجی جلد

تربیه

فلسفه تربیانی [۱]

۳

تجربى فلسفه‌نك بزم اوكره تدبىك اك بووك حقیقتن لردن برى ده انسانلارك اك اول محیطلر زنده تصادف ایندكارى اشیائی طایفه باشلا دقلرى و بواش بواش مطابق فعلی تكامل ایندكجه مشخص اولانلردن سكره مجرد اولانلری ده ادراكه مقتدر اولاییلركارى اساسیدر. بك كوچوك بر باشده ایكن آنه سنی ، باباسنی طاسایوب بیان بر یاورو ، آنه لك و بابانی آتیق اوزون سنه لر كچك كد سكره اوكره نیلیدور. چونكه آنا و بابا مشخص وجودلردر ؛ اولاری طایق بسط بر عملیه روحیه ایله حتی ساده جه احساسات ایله ممكندر. فقط آنانی ، باباتی بر كیفیتدر و تماماً مجرد مفهومدر. اونك ایچوندر كه بونلری آكلیله بيلمك جو جوغاك فكرآ تكامل اتمه سته وابستدر .

بحال بوتون تدریس و تدریس حیاتنه جاری بر كیفیتدر . اهالی ، طلبه نك روحی و فكري تكاملی خلافت حرکتدر و نتایج مضره سی اربانجه معاومدر. یالکیز شو قادیار سولیه كم بو مهم نقطه نظر دفته آلتادینی تقدیرده بر كنجك دماغنه ادخار ایدیلر كج معاومات ؛ طبق معاری اساسانه رعایت ایدلر كجین بایلان ، مثلاً عمل طاشلاری طامنه ، طامه قونه جی كرمه میدلرده ایلك قاته وضع ایدیلن بر بنسا حالنده قالاچقدردر. بویه بر بنسلك قاج تانیه ایچنده برلره ساریله جی ونه قدر زمان دیکجه دوراییله جی هر عقلی آدام ایچون قابل تحمیلدر !

تربیه نقطه نظرندن بك شایان دقت اولان بو اساسی ، سلطان پروگراملر نه آریالم .

برنجی مقاله مده بایدیم تصدیقه رعایتله اول (عوم معنویه) دن وبالخاصه دینی درس لردن باشلايه جنم دیکر لر ی صره كلنجه تدقیق ایدرم .

صنوف نالیه دوره اولانسنده علوم دینی آلتنجی سنه ده (۲) ، یدنجی و سكرنجیده (۱) ساعت اولوق اوزره تدریس اولیدور. فقهك تعریفی ، درت امام حقیقه کی معاومات ، نماز ، اوروج ، حج ، قربان كسمك ، زكات کی احكام عملیه ، مواد تعلیمییه تشکیل ایدیدور . طقوزنجی سنه ده ایسه جناب پیغمبرك (سیرت) لری حقیقه معاومات و بریلور . مثلاً قبل الاسلام عربلر ، عربلرك اديان وعاداتی ، معبوداتی ، نسب شریف نبوی ، اندمرك حل وولادتی ، والده و بووك بابا لرینك وفاتی ، بدعتلری ، حیات نبوتلری ، غزوات ، زمان سعادتنه كچن وقوعات مهمه ، وفاتلری ، اوصاف و شمائل سنه لری ایضاح ایدیلور .

بوتون بونلر اعلا . . . هپ بیلمسی لازمك شیلر . بر مسلمان كرك فقهك عائد صوم ، صلات ، حج ، زكات کی احكام عملیه ی و كرك سیر پیغمبری

[۱] "دركاه" ، نومرو : ۲۲ و ۲۳

دركاه

پروگرامی ماده ماده تدقیقه بوراده امكان بوق. یالکیز بر ایکی ماده سنی ذكر ایدنجه ادعاك محتی هرمنطف اولان تصدیق ایدر صانیرم . دینك تعریفی وسائر مواددن صوكره :

[وجودان نظریه سنك ظاهرأ بارلاق، حقیقه تده سونوك بر نظریه اولدینی]

دوشونكر كره وجدان حقیقه ، سلطان اوئنجی سنه ده وحی بوندن اول تك بركله سولیه نیلیمش ؛ بوراده اونك بیلانندن بحث اولیدور . زهی غفلت ! . . [علم كلامك فلسفه ایله مناسقی ، تعریفی ، موضوعی ، غایتی ، امتناع ، امكان و وجوب عقلی ، حدوث ، قدم ، علت ، معلول بحثلری ، اسباب علم]

كوردیكیزی نه مهم مباحث ! . . فلسفه نك ، اولدینی بیلیمین بر طایفه ، علم كلام ایله فلسفه یی مقایسه ایدمك ؛ منطق بیلیمین بر كنج « امتناع ، امكان ، وجوب عقلی ، علت ، معلول » مسئله لر یی تدقیق ایلیمك . مابعدالطبیعی معاوماتی صفر اولان بر كوردیه دماغ ، اسباب علمی آرایه جی و اوكره نه جك . كوردیكیزی ضلالتی ، كوردیكیزی دوشونجه منزلی ؟ ! . .

دها بوقدرده دكل ؛ هنوز الهیاتك آلفنه كسب اطلاع اتمین بیچاره اولاد وطنه اوزمانه قدر شهنه اتمه دكلری (الله) ك وجودی نه اثبات ایندیرمكك :

[ادله عقلیه ایله اثبات واجب ، ایمان باللهك تعریفی ، صفات سلبیه الهیه ، صفات ثبوتیه الهیه ، صفات السیه نك تعلقاتی]

ابوالعالی و امام غزالی کی اك بووك متكلمینك بیله حیثیاتینك سوكنده عجز لر یی اعتراف ایندكار ی بو آتشدن مسئله لر قورقادن چكینه دن قرده شلرمز و اولادلرمز بلا احتیاط آتیلاچقر و آتییلورلر . بیچاره چو جوقلر سانسكه بو معاومات ایلده دیندار اولامبورلر ؛ دهاسی وار :

[كویا فنه استناد آماد بون وطیعونك مدعیانی ایله انكار الوهیتی و دوی قواغر فلسفه نك هدمی]

ایكنجی شقندن یعنی بیقمدن واز كچدم . علناً و كالجرائله علاقه دار اولانلردن صوریورم ، ایوم سلطانلرده تدریساته بولان محترم خوجا فندیلر ایچنده : « مادیون » و « طبیعون » كملردر ، قنه

استناداً انكار الوهیت و ادیسنده نه کی مدعیات سرد ایدیلورلر ؟

شو سؤالرك جوانی و بره بیله ك هانکی بابا . بیكیت واردر ؛ چیقسون میدانده كورهم !

اساسات اسلامیه حقیقه آفلیقان کلیساسی طرفندن صورولان سؤالره ، اعضایی ایچریسنده جداً قیمته دار ذوات محترمه بولوندینی خالده دار الحکمة الاسلامیه بیله برنجی سنه ده آننجی استحضار جواب

کی بزمه مقدس اولان معاومات تاریخییه ایچیه اوكره علیدر . علی الخصوص صوكنجیسی دینه محبت ایچون نماز و اوروج کی عملی مسائلدن دها قونل بر سائق روحیدر . فقط دوره تانیه ده ایش كسب اهمیت ایدیلور . اوننجی سنه ده هفته ده ایکی درس اولوق اوزره علم كلام تدریس اولیدور . (علم كلام) دین اسلامك اساسات اعتقادیه سنی كندیسنه معارض اولانلره قارشى عقلاً مدافعه آلیسی صورتیه تأسس ایش بر شعبه معرفتدر . بر تمیل یایق لازمك برسه كلام ، باشقه لری طرفندن ضبط ایدلك ایستیلن بر شهرك اطرافه مدافعه یی تأمین و تسهیل ایچون بایلان بر قلعه كیدر . قلعه شهرك ایچنده كیلره مخصوص دكلدر ، بلكی اوكا خارجدن وقوعه كلجك هجوملره قارشى بنا ایدلشدر . بو حقیقی ادراك ایدن سلف صالحین علم كلامه احتیاج كورمه شلر ؛ حتی علم كلامی منع ایدن علمای اسلام دخی موجود بولوشلدر .

اولا تالی تخصصیده بولان بر كنج دینك معارضلر نه قارشى عقلاً مدافعه تده بولونجه مجبوریدر ؛ خصوصات علیه ده تقسیم اعمال نظر دفته آتیلا بوقده مجبوردر دینلیسه بیله اولر ، سلطانیده اوكره تیلان اوچ بش كله ایله بواساسلی ایشی یایغه مقتدر اولاییله جكار میدر ؟

هر علم منسی بالقریق دینك مدافعه سنی درعه ده ایدم . چونكه بوكا بشرك وسی مساعد دكلدر . مثلاً بردوقور ، بر كیمیاكر ، بر ریاضی ، بر فیزیقی آننجی مسلكلارنده متخصص اولاییلر . دین مسئله سنه ده اولردن بزم و جمعیتك ایستیه بیله جكمز شی یالکیز (ایناغی) در ؛ كندیلر نه هیچ بروقت ایناغا بونلری الزام و باشقه لر یی ایمانه دعوت وظیفه سی تحمیل ایدیلر ؛ بر كله ایله (ایناغیرمق) خصوصی اولره تكلیف اولنه ماز . بوكا هوس ایدلر ، ارباب معرفت هر زمان كشاده اولان مدرسه لره دوام ایدر و لازمك مسائل دینییه نقلاً ، عقلاً هر وجهه تدقیق و تدریس ایلرلر . بوندن دولای فكرجه (علم كلام) ی سلطانی پروگرامنه ادخال - منی نتایج تولید ایدر .

پروگرامده کی مفرداته كنجه بو ، اوننجی سنه ده ك برافندی ایچون وقتسز یدیرلش برغدا كیدر . بالفرض (أت) وجود ایچون نافعدر دینه بر آنه آتی آتیق بر یاوروبه بر كيك «كول باصدی» یدردیكى زمان نصل او بیچاره چو جوققز بیک صیقینی واضطراب ایله اونی یونجه چالیشیر ودها فضله اصرار ایدلر یی تقدیرده بوغولوب ثلورسه بو درس لده كنجلر ایچون عینی قیمت و ماهیتده ، مع الاسف عین تأثیر یی یاقده در .

تفسیرده کی تجربه مه استناداً سولیه یورم ، دین حقیقه کی ایلك شهیرلری تولید ایدن بو دین درسی اولشدر . تولید شبهه اغشی مدلل بر ایمانه وسیله اولور ایدیلر ، عفو ایدیلیم . فقط بیقیدینی یابامدینی ایچون ده بوسیتم عجلیه ، بووكسك و وقتسز معاوماتی زورله كنج روحلره تلقین ایندیرمكه ده عصیان اتمكدن منع نفس ایدم .

سماوره قاضیسی اوغلی شیخ میرالدین

— مایه —

میرالدین

میرالدین عابد وثیقه‌لر بوراده پیتور. حادثاتک هیات عمومیسی ایله بدردالین نظریه‌سنک خارجی و داخلی علامتلی خفنده تقریبی بر فکر حاصل اتمک چالیشلم.

اوکر ندیکزه کوره شیخ ۱۴۱۳ سنه‌سی یازنده اولدقه مهم برعاش ایله ایزنقدن تقاعده سوق ایدلشدی. بدردالین کوچوک آسینانک بو سسینز شهرنده مساعی تحریریه‌سنه دوام آید. نظریه‌سنک تعمیم و توسی ایچون صرف فعالیت ایش دؤ. شیخه روح و جسدیه مربوط اولوب برانکده تعید اولدنی محنت اولانلردن بری بورکلیجه مصطفی ایدی که مرقوم بالاخره بو حرکات و تحریکاتک سوق و اداره‌سنده یک مهم بررول ایضا ایشدر. مصطفی‌نک عنوانی بوره کایجه Bökrlidsche [۱] ویا اسلام اسبقول به‌دیننده یازلدنی کی [ج ۲۲ ص ۴۱۶]. بوره کایجه Bökrlidsche دکل فقط Bökrlidsche در.

[۱] بو طرز تحریر هارمه راجع در. بوره کایجه یکن طلمدر؛ بورک Bökrlidsche ایسه نایه، سرپوش، کلاه در. [هامر، حکومت عثمانیه تاریخی ج ۱، ص ۹۰] بوکله اسکی و بالعموم تورکر آرهنده مشترکدر: vgl. W. Radloff, Vers. eines Wh. der Tspr. 1887, 1699, 4302, 4307. اولیا چلی ج ۳، ص ۳۵۸، سطر ۶. او حالده بورکلیجه کلاهلی کوچوک آدم معناسنه کایر. کلاهلی Bökrlidsche اولدنی مرر وثائق‌دنه آکلاشاده در. عاشیق پاشا زاده‌نک استانبول طبعنده [ص ۹۰ و متعاقب] موجود اولان بوره کایجه که جسور کوچوک معناسنه کایر - بالطبع یا کاش در. بو طرز تحریر ده اسکی اولهرق «نقد الواریخ، استانبول ص ۴۱۵» ده واردر. اکلاشیلور که هامر بورک ایله بورک قطعاً تفریق اتمه‌بور. [هامر، حکومت عثمانیه تاریخی ج ۱، ص ۹۰ و ج ۷، ص ۲۰۱]

ایشته اوننجی صنفده کی افتدیلر بویه مهم مباحث و بوکسک مسائل تدریس ایدیلورلردی. درسار آراسنده کی رابطه منطقیه‌نک یوقانی بو کوره دماغلرک تحریب خصوصنده اک خبیص تأثیراتی یاقندن خالی قالمایور. ویریهلرک معلومات بر (سلسله مراتب) ده تابع اولانجه محاذیر تربویه‌نک هر زمان ظهوری محققدر. قارئلری صیقاماق ایچون سوزی بوراده بتیر بیورم. کله‌جک مقاله‌ده تالی تحصیلده کی وحدتسرلکک تربوی تصورلری صایوب دوکه‌جکم.

حسن عالی

۱. حسن، فکرده حسن، طبیعه‌ده حسن، صنعتده حسن [

بردفه بالذات (حسن) مفهومی اک مجرد مفهوم ملردندر. اونی آکلامق وحتی آکلامق بیه یوکسک بر تربیه فکریه به محتاجدر. اوننجی صنفده، ولو اک بسیط برطرزده دخی اولسه، یته کوچکله قابل افهام و تفهیدر، دوشونولون. (فکرده حسن) دنیایکی زمانده ایکنجی برصیقینی ده میدانجه‌جیور؛ (فکر نه‌در؟ ...) فکریک معناسنی ایت کناشدن بولوب اوکر فکریک فکریکده حسن مسئله‌سی آکلاشیلر بیلیرمی؟ آکلاشیلر بیلیرمی ایچین هیچ اولانسه مختصر بر صورتده روحیات بیلیمک لازمکامز می؟ فقط عجله‌سی یوق، روحیاتده برسه صوکره تدریس ایدیلور (!)

[طبیعت، صنعت، غایه صنعت، تقسیم صنعت، صنایع تقلیدیه و غیر تقلیدیه، تقلید آثار صنعتی تولیدده کی وظیفه‌سی، اثر صنعت تقلید نامیدر؟ بو فکریک بطلانی مثبت دلائل متعدده تاریخیه: ناتورالیزم، ردالیزم مسدکلیری، شخصیتک تأثیری، غیایه مبدعه]

ایشته پروگرام: ... مطالعه بیورو انچه کوریلرک ایچنده نه‌غاض مسائل موجود.

ناتورالیزم، ردالیزم کی پروگرامی تنظیم ایدنلرک تورکیه‌سنی بیه بولوب یازمادقلری مسلکدار ... (شخصیت) ک نه اولدنی علمی بر صورتده بیلیمین طبیعه اولک تأثیراتندن بحث اتمک. خیال حقدن نیک بر صحیفه اوقوتولایان بر کینجه «غیایه مبدعه» بی آکلامق ... الله ادبیات معلملرینه طبیعتک فوئده بر قدرت احسان بویورمالی که بولری اوکر نه بیلیملر. یالکیز بولری افندیلر سوبله یوب تکراری ایشته‌مکه اکفا ایدیلورلرسه تنی ودعای کری آلیرم.

عجله ایدله‌سین، بو مهم مسئلهلر ده بتمه‌دی: [صنعتک حیاتده کی موقعی، قیمت فردیه و اجتماعیه‌سی، صنعتک جمعیتده کی موقعی، علم و صنعت، آثار صنعت نه کی عوامل و مؤثرات آئنده وجوده کایر؟ عوامل ثلاثه، صنعتده غایه خیالیه، خصائص اساسیه، اثر صنعتک قیمت نه ایله اولچولور؟ خصائص اساسیه‌نک درجه اهمیت، ذوق و ماهیتی، ذوق نه کی عوامل و مؤثرات تحتده تکامل ایدر؟ تنقید تاریخ ایله مناسبی، ده‌اه، ده‌اه صنعت، داهیلر و هنرورلر، صنعت و اخلاق.]

نعل؟ ... نرزه بولری اوقورکن نیم طن ایتدیکم کی دارالفنون ادبیات مدرسه‌سی پروگرامی اوقورم ده‌ابنده بولونمادیکرمی؟ ...

ایده‌بیلدی. حال و حقیقت بویه ایکن بو یک عالی مسائل ایله ملک امید استقبالی اولان کنجیلرک ذهنلری آغیر یوکار آئنده ازمک بیلمک هانکی صنفله قابل توصیفدر.

دیندار ایدلم دیرکن ویریلر معلومات آراسنده کی (سلسله مراتب) ده رعایت اتمه‌ملکک نتیجه‌سی اولارق دینی طلبیه دینسزاتیک، بویه‌جه نرم مکتبلر مزده یک کوزمل مشاهده ایدیلر.

علوم دینیه تدریس‌اتده ده‌افضل اصرار اتمه‌رک (ادبیات) ده کیورم: دوره نایه‌نک ایله صنفی اوننجی سنه‌ده (بدیعیات) اوقوتیلور.

اربابجه معلوماترک «نه‌سته‌تیک»، فلسفه‌نکک صوک تدقیق ایدله‌جکی بر مجتدر. قیملر فلسفه‌سنک دین کی، اخلاق کی - مشرب‌سنده موضوع بحث ایدیلن بدیعیات، قوتلی بر ملکه فکریه و فلسفیه حاصل اولادن آکلاشیلر شیلردن دکادر. یالکیز بدیعی مسئلهلرک وجودندن خبردار اولایلمک ایچون بیه اولنرک روابط اساسیه‌لری، علی‌العموم فلسفه‌ده کی موقعلری بیلیمک اقتضا ایدر. فلسفه‌نک تقسیمی، امهات مسائلی و اصول اوکر نه‌نیلده‌دن بدیعیات اوقوتو - لسی، اعمال ادرمه بیلمه‌ن بر چو‌جوغه فائض ویا اسلوب و طرز مسئلهلرندن بحث اتمک کی در.

یونی سولرکن شونی قارئلرهم خاطر لاته‌م که: مقصدم نه معلملری تجمل، نه‌ده طلبیه حفاظتله اتمام در؛ بلکه پروگراملرک تنظیمنده رعایت ایداسی لازم کان اساسات تربویه‌نک عدم اهالی نظر دفته آلوب اولاد ملکک شمدیکندن ده‌ای دوشونه - بیلیمسنی تأمین وظیفه‌سیله مکلف اولانلری و سمعجه ابقاطدر. چونکه بو عصرده یالکیز (دوغرو) بیلمک کافی کایور؛ اونی، بیلیمکی نسبت به یاقده اقتضا ایدیلور.

هر نایسه ... کلم پروگرامده کی مواده: معلومات ادبیه و بدییه، ادبیات و صنایع نفیسه، صنعت و ماهیتی.

بو ماده لرتدریس ایدیلرکن برطبله قانقده‌ده معلمنه صوره و دیسه که:

— افندم، بزه ادبیات ایله صنعتک مناسبندن بحث ایدیلورسکن؛ فقط بالذات صنعت هانکی شعبه معرفته داخلدر؟

اوزمان معلم یک بیلیم که نه‌صورتله جواب ویرم. بیلیرم؟ ... سوبله‌سه سوبله‌سه «بو سؤالک جوابی اون بر واون ایکنجی سنه‌لرده فلسفه درسی اوقودیفکنز زمان اوکر نه‌نیرسکن. بوراده بز ساده‌جه صنعتدن بحث ایدله‌جکن ...»

مثال اوله‌رق آلدیم شوک کوچوک سؤال و جواب نه‌درجه ترسندن باشلانیلدینه اک بارز بر دلیل اولایلیرم. بوندن صوکره (حسن) دن بحث اولیلور: